

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ VIỆT NAM
VIỆN SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT

***

VŨ THỊ VÂN

**NGHIÊN CỨU SỰ ĐA DẠNG CỦA CÁC LOÀI ONG
XÃ HỘI BẮT MỒI THUỘC HỌ ONG VÀNG
(HYMENOPTERA: VESPIDAE) Ở CÁC ĐAI ĐỘ CAO
KHÁC NHAU CỦA KHU VỰC ĐÔNG BẮC**

LUẬN VĂN THẠC SĨ SINH HỌC

Hà Nội – 2016

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ VIỆT NAM
VIỆN SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT

*****

VŨ THỊ VÂN

**NGHIÊN CỨU SỰ ĐA DẠNG CỦA CÁC LOÀI ONG
XÃ HỘI BẮT MỖI THUỘC HỌ ONG VÀNG
(HYMENOPTERA: VESPIDAE) Ở CÁC ĐAI ĐỘ CAO
KHÁC NHAU CỦA KHU VỰC ĐÔNG BẮC**

Chuyên ngành: Động vật học

Mã số: 60.42.01.03

LUẬN VĂN THẠC SỸ SINH HỌC

**Người hướng dẫn khoa học
TS. NGUYỄN THỊ PHƯƠNG LIÊN**

Hà Nội – 2016

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình hoàn thành khoá luận này, tôi đã nhận được sự giúp đỡ to lớn và quý báu của các cơ quan và cá nhân. Nhân dịp này, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến:

- **TS. Nguyễn Thị Phương Liên** người đã trực tiếp hướng dẫn, tận tình chỉ bảo tôi trong suốt quá trình làm luận văn.

- Các thầy cô và các nhà khoa học đang làm việc ở Viện Sinh thái và Tài nguyên Sinh vật, những người đã trực tiếp giảng dạy, truyền thụ kiến thức và kinh nghiệm quý báu để tôi hoàn thành tốt khóa học.

- Ban lãnh đạo Viện Sinh thái và Tài nguyên Sinh vật đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong việc nghiên cứu.

Cuối cùng tôi xin cảm ơn những người thân và bạn bè đã động viên, giúp đỡ tôi trong suốt thời gian qua.

Hà Nội, tháng 11 năm 2016

Học viên

Vũ Thị Vân

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của bản thân tôi dưới sự hướng dẫn tận tình của TS. Nguyễn Thị Phương Liên.

Kết quả trong luận văn là hoàn toàn trung thực, nếu sai tôi xin chịu trách nhiệm.

Hà Nội, tháng 11 năm 2016

Học viên thực hiện

Vũ Thị Vân

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1: Thành phần các loài ong bắt mồi thuộc họ Vespidae ở khu vực Đông Bắc.

Bảng 3.2: Mức độ phổ biến của các loài ong bắt mồi thuộc họ Vespidae ở khu vực Đông Bắc.

Bảng 3.3: Số loài và số lượng cá thể của các giống ong bắt mồi thuộc họ Vespidae ở khu vực Đông Bắc.

Bảng 3.4: Số lượng loài ong của các giống bắt gặp tại các đai độ cao ở khu vực Đông Bắc

Bảng 3.5: Số lượng cá thể loài thu được tại các đai độ cao ở khu vực Đông Bắc

Bảng 3.6: Chỉ số đa dạng Shannon – Weiner (H') tại các đai độ cao ở khu vực Đông Bắc.

DANH MỤC HÌNH

Hình 1.1: Cấu tạo phần đầu của loài ong xã hội thuộc họ Ong Vàng Vespidae (nguồn: Phạm Thị Hoa)

Hình 1.2: Phần ngực và phần phụ ngực của loài ong xã hội thuộc họ Ong Vàng Vespidae (nguồn: Phạm Thị Hoa)

Hình 1.3: Phần bụng của loài ong xã hội thuộc họ Ong Vàng Vespidae (nguồn: Phạm Thị Hoa).

Hình 3.1: Loài *Polistes* sp. 12 (nguồn: Nguyễn Thị Phương Liên)

Hình 3.2: *Ropalidia* sp. 2. (nguồn: Vũ Thị Vân)

Hình 3.3: *Vespula* sp. 1 (nguồn: Vũ Thị Vân)

Hình 3.4: *Vespula* sp. 2 (nguồn: Vũ Thị Vân)

Hình 3.5: Tổ của loài *P. nipponensis* Pérez (nguồn: Nguyễn Thị Phương Liên)

Hình 3.6: Tỷ lệ % của các loài ong bắt mồi thuộc họ Vespidae ở khu vực Đông Bắc

Hình 3.7: Độ tương đồng về thành phần loài tại các đai độ cao ở khu vực Đông Bắc

Hình 3.8: Đường cong Dominance biểu thị tính đa dạng loài tại các đai độ cao ở khu vực Đông Bắc

KÝ HIỆU CÁC CHỮ VIẾT TẮT

KBTTN: Khu bảo tồn thiên nhiên

VQG: Vườn quốc gia

nnk: Những người khác

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	2
3. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn.....	2
4. Điểm mới.....	2
CHƯƠNG I: TỔNG QUAN TÀI LIỆU.....	3
1.1. Khái quát về điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội và tài nguyên thiên nhiên khu vực nghiên cứu.	E
rror! Bookmark not defined.	
1.1.1. Vị trí địa lí, điều kiện tự nhiên	E
rror! Bookmark not defined.	
1.1.1.1. Vị trí địa lý	E
rror! Bookmark not defined.	
1.1.1.2. Địa hình	3
1.1.1.3. Điều kiện địa chất- thổ nhưỡng.....	4
1.1.1.4. Điều kiện khí hậu- thủy văn	6
1.1.2. Tình hình kinh tế - xã hội khu vực nghiên cứu	7
1.1.3. Hiện trạng đa dạng sinh học.....	8
1.2. Khái quát về ong xã hội bắt mồi	10
1.3. Tình hình nghiên cứu về ong bắt mồi trên thế giới và ở Việt Nam.	14
1.3.1. Tình hình nghiên cứu ong bắt mồi trên thế giới.	14
1.3.2. Tình hình nghiên cứu ong bắt mồi ở Việt Nam.	15
CHƯƠNG II: ĐỐI TƯỢNG, ĐỊA ĐIỂM, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	18
2.1. Đối tượng, thời gian và địa điểm nghiên cứu.	18
2.1.1 Đối tượng nghiên cứu.....	18

2.1.2. Thời gian nghiên cứu.....	Error! Bookmark not defined.
2.1.3. Địa điểm nghiên cứu.....	Error! Bookmark not defined.
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	18
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	19
2.3.1. Phương pháp thu mẫu ngoài thực địa.....	19
2.3.2. Phương pháp xử lý mẫu vật trong phòng thí nghiệm.....	19
2.3.3. Phương pháp quan sát mẫu vật	19
2.3.4. Phương pháp định loại	20
2.3.5. Phương pháp xử lý số liệu.....	20
CHƯƠNG III: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	21
3.1. Thành phần và mức độ phổ biến của các loài ong xã hội bắt mồi ở khu vực Đông Bắc.....	21
3.1.1. Thành phần các loài ong xã hội bắt mồi ở khu vực Đông Bắc.....	21
3.1.2. Mức độ phổ biến của các loài ong xã hội bắt mồi ở khu vực Đông Bắc..	31
3.1.3. Vị trí số lượng của các loài ong tại khu vực nghiên cứu.	35
3.2. Sự phân bố các loài ong xã hội bắt mồi ở các đai độ cao khác nhau ở khu vực Đông Bắc.....	37
3.2.1. Sự phân bố của các loài ong xã hội bắt mồi ở các đai độ cao khác nhau của khu vực Đông Bắc	37
3.2.2. Các loài ong chiếm ưu thế về số lượng tại các đai độ cao khác nhau của khu vực Đông Bắc.....	38
3.3. So sánh tính đa dạng của các loài ong xã hội bắt mồi ở các đai độ cao khác nhau của khu vực Đông Bắc	43
3.3.1. Độ tương đồng thành phần loài ong xã hội bắt mồi ở các đai độ cao khác nhau của khu vực Đông Bắc.	43
3.3.2. So sánh chỉ số đa dạng của các loài ong xã hội bắt mồi ở các đai độ cao khác nhau của khu vực Đông Bắc.....	43

KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	48
1. Kết luận	48
2. Kiến Nghị	48
TÀI LIỆU THAM KHẢO	48
1. Tài liệu tiếng việt	E
rror! Bookmark not defined.	
2. Tài liệu tiếng anh.....	50
3. Tài liệu Internet	51
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN VĂN.....	53